

III

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 523. PLENARFORSAMLING DEN 22. OG 23. FEBRUAR 2017

**Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget —
En rumstrategi for Europa***(COM(2016) 705 final)**(2017/C 209/03)*Ordfører: **Mindaugas MACIULEVIČIUS**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 26/10/2016
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug
Vedtaget i sektionen	09/03/2017
Vedtaget på plenarforsamlingen	30/03/2017
Plenarforsamling nr.	524
Resultat af afstemningen	199/02/03
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU ser med tilfredshed på Kommissionens meddelelse om »En rumstrategi for Europa« og bifalder de foreslåede retningslinjer. De indeholder et antal nye elementer, herunder åbningen mod civilsamfundet, fokuseringen på små og mellemstore virksomheder (SMV'er), incitamenter til forskning og udvikling samt behovet for at sikre tilstrækkelige finansielle strømme til rumrelaterede aktiviteter, herunder gennem mobilisering af privat kapital.

1.2. EØSU opfordrer Kommissionen til at fortsætte ad denne vej og sætte sig endnu mere ambitiøse mål. Det første punkt i meddelelsen er »Bedst mulig udnyttelse af fordelene ved rummet for samfundet og EU-økonomien«, og det indeholder mange af de anbefalinger, som udvalget har fremsat i sit projekt »Space and Society« (Rummet og samfundet).

1.3. EØSU konstaterer, at rumkapacitet har dobbelt karakter. Udvalget gentager sin stærke opbakning til en rumpolitik, som er orienteret mod civile behov (fred og samarbejde), i anerkendelse af vigtigheden af at bruge rumovervågnings-systemer med henblik på offentlig sikkerhed. Denne dobbelte anvendelse er en af nøglerne til vellykkede integrerede og harmoniserede politikker, som sikrer de europæiske borgeres velfærd.

1.4. På grund af de fremragende resultater, der hidtil er opnået med hensyn til præcision og pålidelighed, håber EØSU, at Kommissionen vil udarbejde en forordning, som gør brugen af Galileo som geopositioneringssystem til en prioritet og i visse særlige tilfælde til en præference i Europa.

1.5. Der er planlagt nok investeringer i de kommende år for Copernicus- og Galileo-programmerne, men de skal garanteres. Næste år åbnes debatten om Unionens nye flerårige finansielle ramme, og udvalget ser gerne, at der allokeres flere ressourcer med henblik på at imødegå de nye udfordringer, som klimaforandringer, sikkerhed og forsvar mod eksterne trusler udgør. Horisont 2020-programmet og strukturfondene ville kunne anvendes til at støtte udviklingsaktiviteterne i rumsektoren.

1.6. EØSU opfordrer Kommissionen til sammen med Den Europæiske Investeringsbank at identificere nye finansieringsmuligheder for at tilskynde private investorer til at tage rumsektoren i betragtning. I denne forbindelse kunne Kommissionen samarbejde ved at arrangere møder i de enkelte omfattede medlemsstater, hvortil man kunne invitere banker, institutionelle investorer og virksomheder med henblik på at undersøge nye former for investering, herunder rumklynger.

1.7. EØSU mener, at den eneste måde at sikre langsigtet succes for EU's rumstrategi er gennem aktiv deltagelse af alle medlemsstaterne. Dette kan opnås gennem konkrete og målrettede foranstaltninger til kapacitetsopbygning med det formål navnlig at bistå medlemsstaterne med ny rumkapacitet og ny interesse. Sådanne foranstaltninger kan man bl.a. starte med at realisere gennem afholdelse af kurser, oplysningsarrangementer, høringer (både tekniske og brugerorienterede), demonstrationsprojekter, regionale initiativer og synergier mellem de medlemsstater, der er længst fremme, og dem, der er på vej op, og andre foranstaltninger, der er skræddersyet til at dække medlemsstaternes behov.

1.8. Uddannelse og oplysning af offentligheden om fordelene ved information og data stillet til rådighed via rumrelaterede aktiviteter er af største betydning. Det er også vigtigt at inkludere rumaktiviteter i skolen, på universitetet og i andre uddannelsesforløb.

1.9. Uddannelse af teknikere og ingeniører er grundlæggende for fremtiden for den europæiske industri. At styrke det europæiske arbejdsmarked, forbedre infrastrukturen for øvelser og test, ekspertisecentre og livslang læring samt vedvarende hæve videns- og kompetenceniveauet til nye højder, som omfatter rumvidenskab, skal være hjørnestenene i Europas rumstrategi.

1.10. Med henblik herpå beder udvalget Kommissionen om at undersøge muligheden for at oprette en samlet portal, der viser alle de aktiviteter, som de forskellige organisationer og agenturer udfører. Portalen bør være åben for alle interesserede borgere og operatører, og den bør fremhæve fordelene ved de igangværende aktiviteter og understrege de potentielle muligheder i rumøkonomien, særligt for SMV'er.

1.11. I en nyere udtalelse om det europæiske cloudinitiativ ⁽¹⁾ fremhæver udvalget »de problemer, som forhindrer Europa i at udnytte datapotentialet, herunder især manglen på interoperabilitet, strukturerens fragmentering og deres lukkethed over for andre bidrag og udveksling«. De samme problemer findes tydeligvis også i det europæiske rumsystems landbaserede infrastruktur, og de skal løses så hurtigt som muligt.

1.12. Europa har fået en fremragende infrastruktur til opsendelse af satellitter med den nye generation af løfteraketter som for eksempel Ariane og Vega, der giver betydelige besparelser til dels takket være det øgede samarbejde mellem medlemsstaterne. Udviklingen af løfteraketter, der kan bruges flere gange, vil medføre en betydelig reduktion af omkostningerne og give adgang til rumrelaterede aktiviteter for de lande, som ikke har midler til at etablere en effektiv infrastruktur i det ydre rum.

1.13. Der er stigende interesse for at anvende små satellitter til kommunikations- og overvågningssystemer. Selv inden for markedet for jordobservation forventes der betydelig vækst i markedet for små satellitter på grund af nye anvendelser. Derfor er det vigtigt for EU at fokusere på udviklingen af små satellitter og nanosatellitter for at drage fordel af dette marked. Samtidig vil der være tale om en mulighed, ikke blot for mindre medlemsstater, men også for private aktører. EØSU understreger imidlertid, at en sådan forøgelse af mindre bekostelige satellitter til overvågning af jordens overflade vil resultere i enorme mængder data. Beskyttelse af alle borgeres og brugeres privatliv bør prioriteres med stor bevidsthed og strenge regler ⁽²⁾.

⁽¹⁾ EUT C 487 af 28.12.2016, s. 86 (punkt 3.5).

⁽²⁾ Jf. EØSU's udtalelser, EUT C 125 af 21.4.2017, s. 51.

1.14. Garanteret adgang til infrastrukturen og dennes sikkerhed er blandt de prioriteter, som Kommissionen vil være nødt til at overveje. Samarbejde med andre lande er essentielt for at undgå et kapløb om de bedste kredsløb og en mangel på interesse i at regulere problemet med rumaffald. Diplomatiske aktiviteter i forbindelse med administration af det ydre rum skal derfor optrappes. Samtidig anbefaler EØSU, at EU sætter skub i innovationen, når det gælder indsamling af affald i rummet.

1.15. Møder på globalt plan⁽³⁾ har i den seneste tid også fremhævet vigtigheden af et sådant samarbejde. De har identificeret fire søjler: økonomi, samfund, tilgængelighed og diplomati. Disse emner har altid været i fokus for EØSU, som har taget initiativ til at fremhæve deres betydning, hvad angår økonomi og samfund.

1.16. Der er derfor behov for en ny tilgang til databrug, hvor adgangen lettes for SMV'er, borgere såvel som SMV'er gøres opmærksomme på deres mulighed for uden forskelsbehandling at få adgang til disse big data-informationskanaler, beskyttelsen mod cyberangreb styrkes, og der fortsat udvikles nye anvendelsesområder gennem målrettede initiativer, som trækker på vores forskeres, universiteters og virksomheders kreative evner. EØSU understreger, at brugen af big data til miljøbeskyttelse i henhold til Århuskonventionen skal fremmes gennem overkommelige udgifter.

2. Resumé af Kommissionens forslag

2.1. EU har i dag det næststørste offentlige rumbudget i verden og er den største institutionelle kunde for opsendelsesydelser i Europa. EU besidder rumsystemer i verdensklasse, med Copernicus til jordobservation og EGNOS og Galileo til satellitnavigation og geopositionering. EU vil alene fra 2014-2020 investere 12 mia. EUR i rumrelaterede aktiviteter.

2.2. Rumteknologier er blevet uundværlige i europæernes dagligdag. Desuden giver rumbaserede løsninger fordele i en lang række sammenhænge, herunder katastrof håndtering, landbrug, transport, energiinfrastruktur og globale udfordringer. Rumrelaterede teknologier, data og tjenesteydelser kan understøtte adskillige EU-politikker og vigtige politiske prioriteter. Rummet har også strategisk betydning for Europa: det styrker Europas rolle som en global partner, er et aktiv for sikkerhed og forsvar og er med til at fremme beskæftigelse, vækst og investeringer. Europa har en blomstrende satellitfremstillingsindustri, som repræsenterer ca. 33 % af det åbne verdensmarked, og en dynamisk downstream-tjenesteydelsessektor, der omfatter mange SMV'er. Den europæiske rumøkonomi blev anslået til 46-54 mia. EUR i 2014, hvilket svarer til ca. 21 % af den globale rumsektors værdi.

2.3. På grundlag af artikel 189 i traktaten (TEUF) foreslår Kommissionen en ny rumstrategi for Europa, der er baseret på fire strategiske mål:

A. bedst mulig udnyttelse af fordelene ved rummet for samfundet og EU-økonomien ved at

- a) tilskynde til anvendelse af rumrelaterede tjenester og data
- b) fremme EU's rumprogrammer og opfylde nye brugerbehov

B. fremme af en globalt konkurrencedygtig og innovativ europæisk rumsektor ved at

- a) støtte forskning og innovation og udvikling af kvalifikationer
- b) fremme iværksætteri og nye forretningsmuligheder

C. styrkelse af Europas uafhængighed i forbindelse med adgang til og anvendelse af rummet i et sikkert miljø ved at

- a) bevare Europas uafhængige adgang til rummet
- b) sikre adgang til radiofrekvenser
- c) sikre beskyttelsen af kritisk europæisk ruminfrastruktur og dens robusthed

⁽³⁾ Forum på højt plan — Space as a driver for socio-economic sustainable development (Rummet som drivkraft bag socioøkonomisk bæredygtig udvikling). Dubai, den 24. november 2016.

d) styrke synergierne mellem civile og sikkerhedsmæssige rumrelaterede aktiviteter

D. styrkelse af Europas rolle som en global aktør og fremme af internationalt samarbejde.

3. Generelle bemærkninger

3.1. EØSU har altid været en meget aktiv støtte for Kommissionen og interessenter i rumspørgsmål.

3.2. EØSU har opstillet en række prioriteter i sine udtalelser om rummet:

- indførelse af proaktive politikker for SMV'er og beskæftigelsesstøtte
- inddragelse af medlemsstater med ny rumkapacitet og ny interesse for aktiviteter i rummet
- markant forbedring af europæisk forvaltning
- inddragelse af civilsamfundet ved fastlæggelse af strategiske valg
- investering i sektoren og fremhævelse af den rolle, som økonomi og investeringsfonde spiller
- støtte til forsknings- og udviklingsaktiviteter, fremme af studieprogrammer på alle niveauer inden for rumfart og teknologi
- udvikling af samarbejde på rumområdet mellem europæiske, nationale og regionale forvaltninger, virksomheder og slutbrugere.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Rumstrategien og FFR ⁽⁴⁾: finansielle aspekter

4.1.1. En ambitiøs strategi kræver et ambitiøst budget. I henhold til Kommissionen er EU's rumbudget det næststørste i verden. Det består af en kombination af EU's budget, medlemsstaternes separate rumbudgetter og Den Europæiske Rumorganisation ESA's budget. USA's budget er næsten fire gange større end EU's. Det er meget svært at anslå Ruslands og Kinas faktiske udgifter på rumområdet, da ikke alle data vedrørende deres rumrelaterede aktiviteter er offentligt tilgængelige. På den anden side ligger Europa kun på en sjettedeplads, hvis man sammenligner rumbudgetterne som en procentdel af BNP.

4.1.2. EU's ambitiøse mål kræver mobilisering af omfattende investeringer, som den offentlige sektor alene ganske enkelt ikke har råd til. Inddragelse af private investorer, banksektoren, investeringsfonde og andre finansielle interessenter er afgørende for at støtte udviklingen af forskning og nye anvendelser.

4.1.3. Meddelelsen fremhæver eller støtter ikke i tilstrækkelig grad SMV'ernes, navnlig innovative nystartede virksomheders, vigtige rolle, hvilket bør ændres, så denne form for støtte intensiveres. Der lægges mere vægt på deres styrker i form af innovation, men de økonomiske løsninger, der foreslås, opfylder ikke sektorens reelle behov, hvoraf et er den kroniske mangel på finansiering. I kraft af de høje risici, der er involveret, tøver bankvæsenet med at støtte innovation. For mange SMV'er er det umuligt at deltage i offentlige udbud, da de ofte er skræddersyet specifikt til større aktører. Der bør derfor gives mere støtte til SMV'er ved at indføre udbud for virksomheder af denne størrelse. Mere åben underentreprise til et bredere udvalg af SMV'er i de store projekter ville også være et skridt i den rigtige retning. Horisont 2020 og andre FoU-programmer spiller en betydelig rolle, og anvendelsen af disse bør maksimeres i forhold til SMV'er.

4.1.4. EØSU er bekymret for de mulige konsekvenser af BREXIT og dens indvirkning på europæiske rumaktiviteter. Storbritannien er en af de førende medlemsstater på rumområdet. Derfor må EU overveje, på hvilke måder Unionen kan samarbejde med Storbritannien på rumområdet.

⁽⁴⁾ Den flerårige finansielle ramme (FFR).

4.2. Kapacitetsopbygning i medlemsstaterne

4.2.1. Ikke alle EU-medlemsstater er dybt involveret i rumaktiviteter, og desværre er ikke alle sektorer (herunder private og offentlige) bevidste om fordelene ved rumaktiviteter. Rumaktiviteter kan for eksempel anvendes effektivt i den offentlige sektor på flere forskellige områder, herunder: løbende territorial overvågning, overvågning af isoleringsmateriales ydeevne i boliger, opdagelse af ulovlig henkastning af affald og meget mere.

4.2.2. For at sikre konkurrenceevnen i EU's rumsektor er det afgørende at inddrage alle medlemsstater med ny rumkapacitet og ny interesse i disse rumaktiviteter sammen med deres interessenter, virksomheder, forskere og andre institutioner. Kommissionen bør træffe konkrete foranstaltninger.

4.3. Forvaltning

4.3.1. EØSU glæder sig over, at den nylige debat om forvaltningsspørgsmålet, som udvalget har fremhævet i en række af sine tidligere udtalelser, er blevet afsluttet. ESA's strategi blev valideret på mødet i ESA's ministerråd i december 2016 (herunder fordelingen af budgetmidler mellem de forskellige programmer for perioden 2017-2021). EU's og ESA's strategier adskiller sig ikke længere fra hinanden, men er komplementære.

4.4. Downstream-tjenesteydelser og krav til infrastruktur

4.4.1. Der er et presserende behov for at oprette store datacentre, som kan lagre, forbehandle og analysere data, der downloades fra Copernicus. Muligheden for at bruge historiske data i forbindelse med Copernicus er også meget vigtig for udviklingen af nye værktøjer på dette område.

4.4.2. EU har forpligtet sig til den ambitiøse COP21-aftale og målene om bæredygtig udvikling. EØSU understreger, at satellitbaserede overvågningssystemer og tjenester til behandling af big data på jorden er af central betydning for en vellykket gennemførelse af såvel lokale som globale forpligtelser. Der er tydeligvis behov for nye værktøjer til håndteringen af klimaforandringer, som efterspurgt af EØSU i tidligere udtalelser (f.eks. NAT/696 ⁽⁵⁾).

4.4.3. Som aftalt i COP21-aftalen spiller LULUCF ⁽⁶⁾ en væsentlig rolle i forbindelse med absorption af de nuværende niveauer af CO₂ i atmosfæren. Skove er kulstofdræn, og daglig præcisionsovervågning af skovenes tilstand kan forebygge ulovlig skovning af træer og fremme aktiv skovforvaltning, herunder plantning af flere træer med høj vækstrate og tidlig opdagelse og forebyggelse af skovbrande. EU's aktuelle forslag, som tillader forskydning af emissioner af CO₂ i sektorer såsom industri eller transport ved hjælp af skovbaserede kulstofdræn eller gennem skovvækst, giver økonomiske, sociale og miljømæssige bekymringer langt større vægt. Forslagene fremhæver med al tydelighed det presserende behov for Copernicus-baserede overvågningsværktøjer. På internationalt plan er disse redskaber af største betydning, idet de kan anvendes til nøjagtigt at overvåge den faktiske status med hensyn til modvirkning og absorption i forskellige stater over hele verden.

4.4.4. EØSU anerkender, at satellitbaserede overvågningssystemer og datacentre er meget vigtige for bæredygtig fødevarerproduktion i fremtiden. Der er især store fordele for præcisionslandbrug, ikke mindst fordi Galileo og GNSS kan spare fossilt brændsel. Desuden kan software, der anvender billeder fra Copernicus i forskellige spektre, identificere præcis de markområder, hvor fugt- eller næringsniveauerne er enten utilstrækkelige eller for høje, hvilket giver mulighed for at tilpasse tilførslen af vand eller næringsstoffer, så der dermed spares på ferskvand, og anvendelsen af gødningsstoffer og pesticider mindskes. Dette gør driftssystemerne markant mere bæredygtige, fremmer tidlig opdagelse og forebyggelse af plantesygdomme, forudsiger fremtidigt udbytte og garanterer både betydelige økonomiske fordele og en meget positiv social og miljømæssig virkning.

4.4.5. Præcisionsmeteorologi bør udvikles yderligere med henblik på at lette tidlig opdagelse og forebyggelse eller beredskab i forbindelse med ekstreme vejrforhold, hvilket kan reducere fødevaretab på landbrugsbedrifter og beskytte mennesker mod farer, som truer helbred og ejendom.

⁽⁵⁾ EØSU's udtalelse — Indsatsfordeling 2030 og arealanvendelse, ændringer i arealanvendelse og skovbrug (LULUCF) (EUT C 75 af 10.3.2017, s. 103).

⁽⁶⁾ Arealudnyttelse, ændringer i arealudnyttelse og skovbrug (LULUCF).

4.5. Information, uddannelse og kendskab

4.5.1. I 2014 indledte EØSU sit projekt Space and Society, hvor partnere understregede behovet for at komme videre og inddrage hele samfundet i debatten om vigtigheden af Europas rolle i rumsektoren. Civilsamfundet i Europa skal høres ordenligt, hvis vi skal kunne forstå dets forventninger og behov.

4.5.2. Kommissionens meddelelse indeholder ingen henvisninger til denne strategiske udfordring, på trods af at der i 2016 blev gennemført en offentlig høring om rumstrategien for Europa. Debatten om rumpolitikker har traditionelt været begrænset til de største interessenter, og det faktum, at forbrugerne skal kende til og være opmærksomme på de fordele og muligheder, som teknologien kan tilbyde, hvis vi skal udvikle et forbrugerorienteret marked, er ganske enkelt blevet ignoreret.

4.5.3. Hver af de store aktører har sin egen kommunikationsstrategi, men der er ingen fælles vision eller strategisk plan, som kan forelægges for offentligheden. EØSU mener, at en strategi ikke kan opnås uden at inddrage interessenter fra civilsamfundet, såvel offentlige som private, i handlingsplanen.

4.5.4. Der bør arrangeres møder for slutbrugere på regionalt, nationalt og europæisk plan. Der bør også arrangeres oplysningskampagner med aktiv deltagelse af lokalforvaltninger.

4.5.5. EØSU opfordrer Kommissionen og de vigtigste partnere til at oprette en portal for rum og samfund i samarbejde med offentlige og private organisationer og iværksættere. Information og oplysning bør være blandt de vigtigste prioriteter i en ny rumpolitik, da målet med denne i sidste ende vil være at håndtere offentlighedens reelle behov.

Bruxelles, den 30. marts 2017.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
